



МИРУ НАМ І ПЕРЕМОГИ У 2026 РОЦІ!

У НОМЕРІ:

ОДЕСЬКА МІСЬКА РАДА БЕЗ МЕРА:

С. 2-3

ЯК ДЕПУТАТИ АДАПТУЮТЬСЯ ДО ВІЙСЬКОВО-ЦИВІЛЬНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ

С. 6-7



"ОДЕСА МІНЯЄТЬСЯ У КРАЩИЙ БІК"
ІНТЕРВ'Ю З ВОЛОДИМИРОМ В'ЯТРОВИЧЕМ



С. 4-5

ТАТАРБУНАРИ:
7 ЦІКАВИХ ФАКТІВ ПРО МІСТО

ОДЕСЬКА МІСЬКА РАДА БЕЗ МЕРА: ЯК ДЕПУТАТИ АДАПТУЮТЬСЯ ДО ВІЙСЬКОВО-ЦИВІЛЬНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ

Утворення Одеської міської військової адміністрації у жовтні 2025 року стало вагомим подієм, що вплинула на роботу місцевої влади. Попри переформатування виконавчої вертикалі та зміну статусу міського голови, Одеська міська рада продовжує працювати, адаптуючи свою діяльність до нових умов воєнного стану. Експерти всеукраїнської громадської кампанії "Атестація депутатів місцевих рад" проаналізували, як відновилася робота постійних депутатських комісій, скільки рішень ухвалюють депутати та як змінився механізм взаємодії між представницьким органом і військовою адміністрацією.

Позбавлення повноважень Одеського міського голови Геннадія Труханова

15 жовтня 2025 року указом президента України було припинено українське громадянство **Геннадія Труханова**, Одеського міського голови. Згідно зі статтею 79 закону "Про місцеве самоврядування в Україні", у разі припинення громадянства України повноваження міського голови припиняються з дня прийняття відповідною радою рішення, яким береться до відома зазначений факт.

Незадовго до відповідного указу з'явилася петиція "Щодо припинення громадянства України Одеського міського голови Геннадія Труханова", яка за добу набрала понад 28 тисяч голосів. Пізніше у мережі з'явилася підтверджена СБУ інформація щодо наявності російського паспорта у колишнього мера:

„Як встановила СБУ, станом на зараз чинний міський голова Одеси Геннадій Труханов є громадянином РФ та має діючий закордонний паспорт країни-агресора. Копії відповідних документів є у розпорядженні української спецслужби“.

Після публікації СБУ було ухвалено остаточне рішення про припинення українського громадянства Геннадія Труханова та інших громадян, у яких підтверджена наявність російського громадянства.

Варто зауважити, що окремі експерти та видання висловили сумніви в достовірності наведених СБУ фактів. Зокрема і деякі депутати Одеської міської ради не підтримали відставку колишнього мера, пояснюючи це тим, що це було "Скоріше політичне рішення, а не як встановлення справедливості", - зазначив **Петро Обухов**.

Проте є і прихильники такого рішення: "За останні дні багато з'явилося адвокатів у міського голови Труханова... Коли мер - це

не господар громади, а власник міста. Коли інтереси країни другорядні, а головне - втримати вплив і "порішати питання". Труханов не виняток. Він - символ системи, яка й досі гальмує оновлення держави. І якщо ми справді будемо нову Україну, епоха таких "мерів" має закінчитися. Назавжди", - зазначила депутатка **Ольга Квасніцька**.

Сам Геннадій Труханов заявив, що позиватиметься до суду після появи указу президента:

„Я буду подавати до суду. Якщо суд не зможе вирішити, буду подавати до Європейського суду з прав людини“, - заявив він.

Тимчасовим виконувачем обов'язків міського голови було призначено **Ігоря Ковалю**, відповідно до частини другої статті 42 ЗУ "Про місцеве самоврядування в Україні". Це положення закону передбачає, що у разі тимчасової відсутності або неможливості виконання повноважень міського голови його обов'язки переходять до секретаря міської ради, який стає виконувачем обов'язків очільника міста.

Утворення військової адміністрації в місті та перші кроки нової влади

Вже 15 жовтня 2025 року на сайті президента України з'явився указ "Про утворення військової адміністрації" в місті Одеса. Пізніше стало відомо, що її очільником призначили колишнього начальника Дніпропетровської ОВА **Сергія Лисака**.

Сергій Лисак брав участь у бойових діях від початку повномасштабного вторгнення росії, а у березні 2022 року указом президента йому присвоїли звання бригадного генерала. З лютого 2023 року він очолював Дніпропетровську обласну військову адміністрацію. З травня 2020 до липня 2022 року очолював управління Служби безпеки України в Жи-

томирській області. Його біографія зокрема тісно пов'язана з Одесою: він народився в місті, здобував тут освіту та працював.

Заступниками очільника МВА Сергія Лисака були призначені:

- **Надія Задорожна** - колишня заступниця голови обласної адміністрації Дніпропетровщини з соціальних питань;
- **Ольга Лозова** - колишня директорка департаменту освіти та науки Дніпропетровської ОВА;
- **Геннадій Раскін** - з 2005 року в органах міськради обіймав посади заступника голови Суворовської райадміністрації, начальника відділу комунального господарства департаменту міського господарства, займався відділами комунального господарства та паливно-енергетичного комплексу. Працював на посаді заступника голови Малиновської райадміністрації Одеси;
- **Сергій Красиленко**, якого у травні 2025 року призначили керівником управління Держаудитслужби в Закарпатській області. До цього також очолював податкову у Житомирській та Київській областях.

Під час знайомства з депутатським корпусом Сергій Лисак зазначив, що перше завдання, яке стоїть перед ним та командою ВА, - посилення обороноздатності Одеси.

Серед перших кроків нового очільника на посаді можна відзначити:

пріоритет безпеки: перші наради були присвячені обороноздатності міста, перевірці укриттів, пунктів незламності та критичної інфраструктури. МВА ініціювала перевірку об'єктів критичної інфраструктури та створення міжвідомчої комісії разом із ОВА та ДСНС;

переформатування уп-

равлінських структур: ліквідовано "Муніципальну варту", запущено аудит виконавчих підрозділів міськради. Водночас заявлено про посилення контролю за ефективністю використання бюджетних коштів з акцентом на оборону та базові потреби громади;

ветеранська політика: напрям, який виводять у пріоритет, - реабілітація, підтримка та працевлаштування ветеранів. Ветеранські ініціативи, втілені на Дніпропетровщині, планують інтегрувати в Одесі;

взаємодія з міськрадою: попри зміну формату влади депутатський корпус зберігає суб'єктність. Голова МВА зустрічався з фракціями та депутатськими комісіями, наголошуючи, що "це не про поділ влади, а про спільну відповідальність". В.о. міського голови залишається "в робочому контакті" з адміністрацією.

Численні наради, робочі зустрічі та засідання очільник ВА також проводить із керівниками депутатських комісій та головами фракцій, керівниками департаментів, структурних підрозділів міськради та служб. Паралельно відбуваються і кадрові зміни в житті міста. Наприклад, на сайті міської ради можна знайти розпорядження про звільнення 22 радників колишнього Одеського міського голови, які працювали на громадських засадах.

Також відбулися й інші значні зміни у структурі міської влади:

- віцемер Одеси **Павло Вугельман** - звільнений;
- заступник міського голови **Валерій Силін** - звільнений;
- директорка департаменту освіти та науки **Олена Буйневич** - пішла у відставку;
- директор департаменту охорони здоров'я **Левон Нікогосян** - звільнений.

Тим часом експерти Одеси Геннадію Труханову та його двом заступникам оголосили підозру у службовій недбалості, що спричинила загибель людей під час повені 30 вересня. За версією слідства, посадовці не забезпечили належного реагування на стихію та допустили масштабні наслідки негоди. Підозри за частиною 3 статті 367 - службова недбалість, отримали восьмеро осіб, серед них заступники міського голови **Ганна Позднякова** та **Валерій Силін**, директор КП "Міські дороги" **Вадим Тодійчук** і директор департаменту міського господарства **Леонід Гребенюк**.

Повноваження військової адміністрації

Військова (військово-цивільна) адміністрація утворюється на підставі указу президента і діє в межах повноважень, передбачених законами України. Фактично це тимчасові органи державної влади, які президент України може створювати під час дії воєнного стану. Формально її правову основу складають як закон "Про військово-цивільну адміністрацію" (№141-VIII), так і положення закону "Про правовий режим воєнного стану", які розширюють повноваження органів виконавчої влади під час воєнного стану.

Відповідно до цих норм, ВА може здійснювати делеговані повноваження органів місцевого самоврядування та місцевих державних адміністрацій, а також виконувати оборонні завдання, пов'язані із захистом території, забезпеченням безпеки, функціонуванням критичної інфраструктури та реагуванням на загрози.

Практичні наслідки цих норм широкі. ВА отримує можливість видавати розпорядження, обирати/коригувати пріоритети бюджету, розпоряджатися комунальним майном і координувати заходи безпеки, евакуації та віднов-

лення інфраструктури. Юридично це означає, що частина повсякденних функцій міськради і виконкомом може виконуватися безпосередньо через розпорядження ВА; у деяких випадках рішення ВА мають пріоритет і обов'язковий характер. Така концентрація повноважень часто пояснюється потребою швидкої координації під час воєнного стану, але одночасно створює ризики для місцевого самоврядування й прозорості.

3 моменту утворення військової адміністрації в Одесі посилилася вертикаль управління: регулярні координаційні наради під керівництвом начальника ВА, оперативні призначення/звільнення на керівних посадах та реорганізація окремих структур (звільнення керівників департаментів, розформування окремих підрозділів, призначення нових заступників). Ці кроки демонструють, як саме ВА реалізує свої повноваження в локальному контексті.

Одеська міська рада в нових умовах

Під час однієї із зустрічей із в.о. міського голови, керівниками депутатських комісій та головами фракцій Сергій Лисак зазначив, що: "створення міської військової адміністрації - це не про поділ влади. Це про посилення обороноздатності, захист Одеси та її жителів. І працювати над цим два органи будуть в повній взаємодії. Для мене важливо в час змін зберегти суб'єктність депутатського корпусу. Тому його думка буде завжди почута. Своєю чергою розраховую на конструктив з боку депутатів".

Наразі Одеська міська рада фактично зберігає інституційну суб'єктність і продовжує виконувати свою роботу в адаптованому форматі.

Працює і виконком: у день першої після припинення українського громадянства Геннадія Труханова позачергової сесії 30 жовтня відбулося засідання виконавчого комітету, на якому обговорювали питання життєдіяльності міста в умовах війни.

Загалом за місяць відбулося щонайменше 16 засідань різних комісій. Найбільш інтенсивно працювала комісія з питань планування, бюджету і фінансів - 4 засідання. Комісія з питань просторового розвитку та земельних відносин зібралася 3 рази. По 2 засідання провели комісії з питань комунальної власності й економічної політики, містобудування та архітектури, а також житлово-комунального господарства.

Депутат міськради **Олег Звягін** відзначив, що після створення міської військової адміністрації змінився механізм роботи постійних комісій. Якщо раніше вони готували рішення для розгляду на сесіях, то тепер працюють у дорадчому форматі. Департаменти, як і раніше, подають свої пропозиції щодо бюджету чи об'єктів, депутати їх опрацьовують та узгоджують із заступниками начальника МВА. Після цього комісія формує рекомендації та передає їх голові адміністрації, який і ухвалює остаточне рішення. За словами депутата, такий підхід дозволяє зберегти роль депутатського корпусу, але інтегрує його роботу у нову військово-цивільну вертикаль управління міста.

Крім роботи депутатів, у міськраді триває й управлінська діяльність. Регулярно проводяться робочі наради та координаційні зустрічі за участю начальника МВА Сергія Лисака, в.о. міського голови Ігоря Ковалю, віцемерів та керівників структурних підрозділів. На цих заходах обговорюють ключові питання життєдіяльності міста: безпеку, фінансову дисципліну, стан укриттів і системи оповіщення, а також соціальну підтримку й розвиток ветеранської політики.

Попри активність депутатського корпусу, частина ключових повноважень місцевого самоврядування, зокрема ухвалення бюджету, кадрові рішення та управління критичною інфраструктурою, тимчасово зосереджена в руках начальника МВА.

Важливо зауважити, що робота міської ради відбувається в умовах тимчасової зміни балансу повноважень. Наразі модель працює в перехідному форматі й покликана забезпечити безперервність управління містом до повернення повноважень місцевого самоврядування після припинення бойових дій на території України та завершення воєнного стану.

ПОВНОВАЖЕННЯ МІСЦЕВОЇ ВЛАДИ

Міська рада,
мер

Військово-цивільна
адміністрація



Бюджет та фінанси

Ухвалення місцевого бюджету, внесення змін, контроль виконання бюджету (ЗУ "Про місцеве самоврядування", ст. 77-79)

Коригування бюджету, визначення пріоритетів фінансування, розпорядження коштами у критичних сферах (ЗУ "Про ВЦА", ст. 8-10)

Управління комунальною власністю

Передача, оренда, продаж, контроль діяльності комунальних підприємств (ст. 19, 60)

Розпорядження майном у межах повноважень, пріоритет на забезпечення критичної інфраструктури та оборони (ст. 7, 9)

Земельні відносини та містобудування

Надання у власність або оренду, затвердження генеральних планів, забудова територій (ЗУ "Про місцеве самоврядування", ст. 59-60)

Тимчасове управління земельними ресурсами для забезпечення оборонних і критично важливих об'єктів (ЗУ "Про ВЦА", ст. 7-8)

Безпека та надзвичайні ситуації

Рекомендації щодо місцевої політики безпеки, співпраця з органами Нацполіції та ДСНС (ст. 59, 61)

Пряме управління заходами оборони та безпеки, організація реагування на надзвичайні ситуації (ЗУ "Про ВЦА", ст. 7, 9; ЗУ "Про правовий режим воєнного стану")

Соціальна політика та підтримка населення

Реалізація соціальних програм, підтримка ветеранів та пільгових категорій (ст. 59, 61)

Забезпечення виконання пріоритетних соціальних програм, інтеграція ініціатив державного значення (ст. 7-8)

Взаємодія з депутатським корпусом

Пряме керівництво, ініціатива сесій, контроль за виконанням рішень (ст. 42, 59)

Дорадча роль депутатів: формують рекомендації, остаточне рішення ухвалює начальник ВА (ст. 7-10)

Кадрові питання

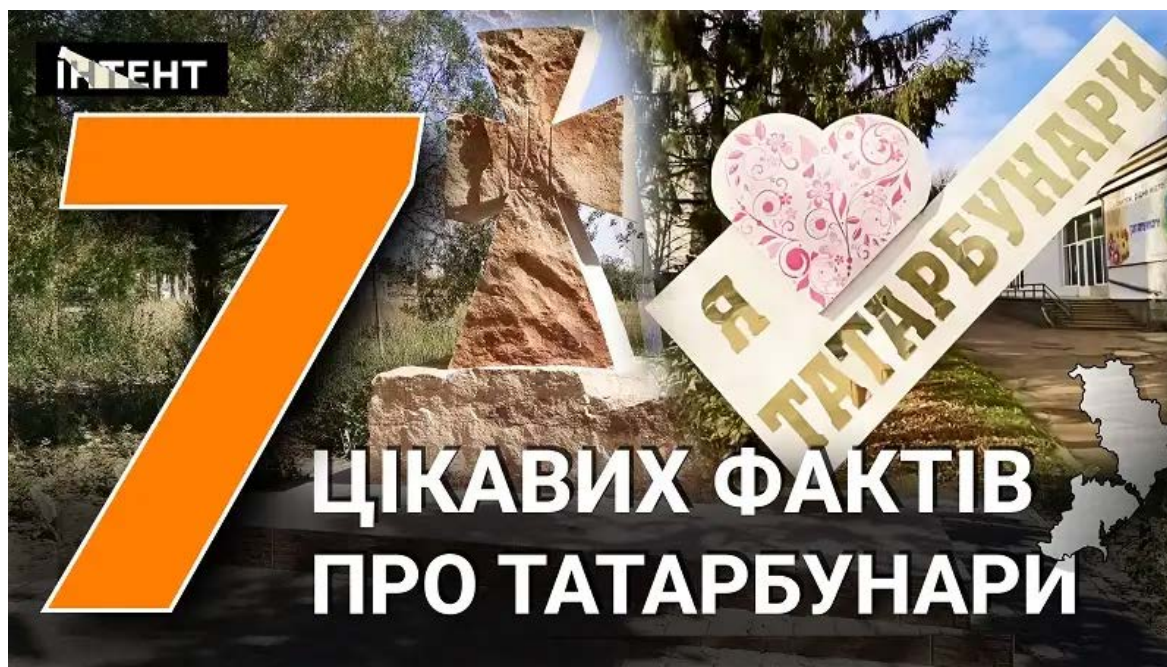
Призначення та звільнення заступників міського голови, керівників департаментів, радників (ст. 42, 59)

Тимчасове призначення та звільнення керівників виконавчих органів, забезпечення функціонування органів місцевого самоврядування (ст. 6-8)



ТАТАРБУНАРИ: 7 ЦІКАВИХ ФАКТІВ ПРО МІСТО

Інтент продовжує розповідати про міста Одеської області. Цього разу йтиметься про чергову перлину півдня Одещини - Татарбунари.



Татарбунари - місто на півдні Одеської області, розташоване у Білгород-Дністровському районі на березі лиману Сасик у південній Бессарабії. Це адміністративний центр Татарбунарської міської громади, колишній адміністративний центр Татарбунарського району.

1 Назва та версії походження

Назва міста Татар-Бунар походить від татарського Tatar bunar, що буквально означає "татарська криниця (колодязь, свердловина)". Про походження назви писав ще історик та філософ **Кантемир** у своїх роботах у 1712-1716 роках. В них згадувалася криниця, яка витікала з-під пагорба з руїнами стародавньої фортеці.

Щодо походження цих самих руїн єдиної думки не було. Німецький географ **Йоганн Тунманн** вважав, що Татар-Бунар був колишньою столицею "команських князів" (тобто половців) і називався Карабуна. Історик та географ, який жив у XVIII-XIX століттях, **Павло Свіньїн** стверджував, що Татар-Бунар є залишком невеликих кам'яних замків, побудованих Генуєю під час володіння берегами Чорного моря. Він зазначав, що "в селищі Татарбунари є залишки невеликого кам'яного замку, збудованого, як деякі стверджують, генуезцями під час володіння ними берегами Чорного моря". Жодне достовірне джерело він не вказує.

Історики вважають, що нинішню назву Татарбуна-

ри отримали у XVI столітті, коли кримські татари захопили це селище. Вони перетворили його в місце зберігання наживи, через що Татарбунари неодноразово піддавалися розоренням.

В 1648 році **Гійом Левассер де Боплан** - інженер і військовий картограф французького походження - після тривалого перебування в Україні видає "Генеральну Карту України". На цій мапі між Акерманом і Кілією є місто Татарбарлат. Подібні назви, такі як "Татарбарлат", "Татар-Бояр" і "Татар-Пинар" згадуються на більш ранніх картах і в дослідженнях вітчизняних та закордонних вчених. Деякі дослідники навіть пов'язують Татарбунари з античним поселенням Гермонакт, що вказує на його можливе походження з грецької колонізації Причорномор'я.

Загалом існують сім версій виникнення Татарбунар: антична, візантійська, генуезька, половецька, молдавська, татарська і турецька.

Половецька версія є достатньо впливовою, проте ґрунтується на припущеннях та невідомих на даний час джерелах. Згідно з нею місто походить від резиденції половецьких ханів Кара-Буна, що існувала в XIV столітті (перша письмова згадка - 1346 рік).

Татарська версія є достатньо вірогідною, проте не обґрунтована історичними документами. Її прихильники припускають можливість заснування міста після 1538 року.

Турецька версія пов'язана не із виникненням міста, а із побудовою фортеці. Достовірно відомо, що фортифікаційні укріплення були відновлені у 1636-1637 роках, а зведені - після 1484 чи 1538 років.

2 Античні та середньовічні поселення на території сучасного міста

Сучасна історіографія міста вважає, що версія з античним походженням Татарбунар ґрунтується на ототожненні міста із селищем Гермонакта, яке згадується в описі Чорного моря грецького географа **Страбона**. В результаті археологічних досліджень було встановлено, що в межах сучасного міста дійсно існували поселення, писемні згадки про які не дійшли до нашого часу. Це селище епохи бронзи, поселення IV-III ст. до н.е., декілька селищ початку нашої ери, поселення XIV ст. Проте підстав виводити сучасні Татарбунари від цих поселень немає, адже не доведений їхній генетичний зв'язок із сучасними населеним пунктом.

Найдостовірнішим історичним джерелом, в якому згадуються пізньосередньовічні Татарбунари, слід вважати подорожні нотатки турецького мандрівника **Евлії Челебі**, який у 1657 році у складі турецького війська відвідав місцевість між Дунаєм і Дністром. Татарбунарам (фортеці та поселенню біля неї) у його подорожніх записках відведено два абзаци.

3 Татарбунарська фортеця та спроба її відновити

Татарбунарська фортеця - одна з найцікавіших історичних пам'яток Одеської області. Ця споруда розташована в місті і має багату історію, що сягає кількох століть.

Початок історії фортеці пов'язаний з османським періодом. Турки побудували цю оборонну споруду в XV-XVI століттях. Вона мала контролювати торгові шляхи та захищати південні кордони імперії.

Будівництво фортеці відбувалося поетапно. Початку з'явилися основні укріплення, а потім додали житлові та господарські приміщення. Укріплення були зведені в 1624-1628 роках за наказом **Кенан-паші**, очільника Очаківського еялету Османської імперії. Подальша архітектура фортеці поєднує османські та європейські традиції.

” Фортецю цю нано-во відбудував в 1046 (1636-1637 - прим. ред.) році Кенан-паша, коли був матасаррифом (очільником) Очаківського еялету. Це є невелика, міцна чотирикутна фортеця, яка по колу рівняється тисячі кроків. Вона має одні ворота, що відкриваються в бік півдня, а по її чотирьох кутах стоять чотири високі вежі. Оскільки місце, де стоїть ця фортеця, було заболочене і покрите хашами комишу, то молдавські і татарські розбійники звідси нападали на каравани, що тут проходили. На сьогоднішній день в фортеці є одна мечеть, склад пшениці, невеликі зручні приміщення для ста п'ятдесяти чоловік війська.

Є й комендант. А житлових споруд за кріпосними стінами не видно. Та все ж в посаді, який прилягає до фортеці, знаходяться двісті критих очеретяними плетеницями будинки бідного люду, заїжджий двір, одна брудна лазня, виноградники та сади”, - писав про фортецю та посад біля неї (майбутні Татарбунари - ред.) **Евлія Челебі**.

Фортеця існувала до 1636-1637 року, проте була зруйнована імовірно ногайськими татарами під час повстання проти Османської імперії (або запорозькими козаками під час морських походів). Зазначений у цитованому джерелі факт відновлення фортеці у 1636-1637 році є відправним моментом для визначення дати, після якої існування Татарбунар можна вважати безсумнівним та безперервним.

Після російсько-турецьких воєн фортеця перейшла під контроль російської імперії. Це сталося в 1812 році, коли весь Бужак приєднали до Росії. З того часу військове значення споруди зменшилося. Хоча тут і тримали військовий гарнізон, фортецю розібрали для будівництва нових споруд (1856 р.).

Найцікавіші факти про пам'ятку:

- Фортеця витримала понад 20 облог та штурмів
- В її стінах зберігалися скарби місцевих пашів
- Підземні тунелі з'єднували фортецю з річкою
- Тут зберігалися важливі османські документи
- Фортеця мала власну монетну майстерню

продовження на стор. 5 >>



Реконструкція Татарбунарської фортеці

<< початок
на стор. 4

Місцеві легенди розповідають про таємні скарби, заховані в підземеллях. Хоча археологи не знайшли золота, вони виявили цінні історичні артефакти:

- османські монети XV-XVII століть;
- фрагменти кераміки та посуду;
- елементи зброї та амуніції;
- будівельні деталі з написами.

Від старої фортеці збереглися фрагменти мурів та пагорб, на якому вона розташовувалася. Залишки старої фортеці також є джерелом підземних вод. Збереглася стара баня, яку пізніше переобладнали на водяний млин. Сьогодні Татарбунарська фортеця потребує серйозної реставрації. Час та природні фактори завдали їй значної шкоди. Частина стін зруйнована, а деякі споруди зникли зовсім.

У 2017 році міська влада виступила з ініціативою реалізувати проєкт "Пам'ятка археології місцевого значення "Татарбунарська фортеця"". Тоді міський голова **Андрій Глущенко** запросив фахівців у галузі археології та спелеології, які вже тоді провели перші дослідження місця, на якому, як вважають історики, знаходилася фортеця.

Татарбунарська фортеця доповнює Аккерманську та Ізмаїльську фортеці, створюючи цілісну картину оборонної архітектури регіону.

4 Легенди про скарби та підземну річку

Директорка Татарбунарського історико-краєзнавчого музею **Інна Найдьонова-Кіріак** розповіла одну із цікавих легенд.

Під час володарювання на землях Буджаку турків

проживав тут доволі розумний та передбачливий володар **Кенан-паша**, який рив таємні підземні ходи. Підземелля він використовував для схованок і таємних вилазок за територію фортеці. В таємних кімнатах він ховав награбовані скарби та гроші, які збирав як митний збір з купців та караванів, що проходили через його землі та притулок.

Приблизно вісімдесят років тому ще були відкриті входи до північних та південних воріт, які тягнуться за межі міста. Крізь них можна було потрапити в низькі закопчені печери, в яких плескалася вода, що просочувалася з підземних джерел.

Якщо вірити легенді, то в катакомбах є декілька таємних дверей. За одними із них знаходиться скарб, а за іншими - тече підводна ріка. Якщо ті двері відчинити, то все місто затопить водою. Коли близько до фортеці підійшли татарські орди і Кенан-паша опинився в смертельній небезпеці, він наклав прокляття на скарб.

” На відстані приблизно трьохсот метрів на північ від входу у фортецю існує отвір із сильним витоком води. Тут міг бути таємний вихід із фортеці. За двадцять метрів від нього росте величезне дерево. Це найбільше дерево у нашому місті. Йому не менше кількох століть. Чи не є воно чиєюсь міткою?

У наші дні теж знаходяться охочі відшукати таємні скарби. Але сподіваємося, що прокляття - лише красива легенда. А скарб дійсно існує...”, - висловила сподівання керівниця музею.

5 Спонтанні підземні джерела як туристична цікавинка міста

Туристичною цікавинкою сучасного міста є не тільки стародавня фортеця,

а й підземні джерела, які можуть пробитися несподівано посеред городу чи просто серед вулиці. Це унікальне явище для степу, коли з-під землі вириваються джерельні потоки води. Недарма назва міста носить у собі як частину слово "джерело" чи "колодязь".



Мапа Боплана

На сьогодні цих джерел декілька. Три найбільші з них розташовані в центральній частині міста.

За словами директорки музею, на сьогодні існує декілька варіацій походження підземних джерел, які, на жаль, не мають історичного обґрунтування. За першою версією, за часів Римської імперії підземними акведуками (водогонями) було підведено воду. Інші два варіанти пояснюють, звідки беруть початок ці джерела. У першому випадку вважається, що з Карпат, у другому - з Румунії. Найцікавіше те, що згадка про підземні джерела з'явилася в історичних документах XIV-XV сторіч, задовго до заснування міста.

Вже за часів незалежної України джерельний комплекс було осучаснено та приведено до ладу. Наприклад, на джерелі "Земфіра та Алеко" у 2016 році представниками Українського вільного козацтва була побудована купальня.

Зі слів старожилів міста, в свій час ці джерела настільки були могутніми, що утворювали навіть водоспад, під яким була так звана мильна глина. Зокрема, у 60-70-х роках минулого сторіччя її використовували акушерки в пологовому будинку для того, аби прати пелюшки немовлят. Бо рН мильної глини дорівнював рН нейтрального мила - 5,5.

6 Цех по розливу мінеральної води для Бессарабії

Води джерел та, можливо, підземної річки, про яку йдеться у легенді, - мінеральні.

У місцевому історико-краєзнавчому музеї є

році з метою збереження цінних природних, історико-культурних комплексів та об'єктів Північного Причорномор'я.

Парк розташований між річками Дунай та Дністер і складається з 13-ти довгих, вузьких мілководних лиманів, які розтягнулися вздовж узбережжя моря. Вони відокремлені від Чорного моря піщаними косами-завдовжки близько 40 км і шириною від 50 до 400 метрів.

З висоти пташиного польоту Національний природний парк "Тузловські лимани" схожий на корону, що символізує владу і велич міфічного бога моря Посейдона.

Територія парку має унікальний геологічний ландшафт та рослинний світ. Материкові береги парку піднімаються на висоту від 2 до 18 метрів і мають круті схили. Тут зареєстровано 507 видів вищих рослин.

Парк славиться своєю багатою птаховою фауною, оскільки через нього проходить один із найбільших міграційних шляхів. Лимани є важливими місцями для зимування, гніздування та відпочинку багатьох видів птахів. В Національному природному парку "Тузловські лимани" зареєстровано 254 види птахів, що становить близько 60% усіх видів в Україні. З них 54 види включені до Червоної книги України або інших охоронних списків. Найчисельнішими видами, які гніздяться в цьому регіоні, є мартин жовтоногий, крикоч рядбодзь.

Під час відпочинку на узбережжі моря часто можна спостерігати дельфінів.

У парку є кілька туристичних маршрутів, які проводять через мальовничі куточки нетруної природи: вздовж моря, уздовж берегів лиманів, серед лісу та степу, де колись пролягали стародавні шляхи жінок-воїнів, кімерійців, скіфів, сарматів. Археологи й досі знаходять сліди давніх племен, а кургани свідчать про битви, що розгорталися на широких степових просторах.

” Про місцевого підприємця Д. Платонова музей дізнався від літніх мешканців міста. Він мав не тільки завод, а й ресторан. Коли будівлю ресторану руйнували, в підвалах знайшли багато пляшок для мінеральної води. Зараз тут знаходиться магазин "Аврора", а за радянських часів був універмаг", - згадує директорка музею.

7 Національний природний парк

Татарбунари - місто, яке розташоване на березі лиману Сасик. Сам лиман входить до Національного природного парку "Тузловські лимани", який був створений у 2010



Д. Платонов із родиною



"БАГАТО "САКРАЛЬНОГО" В ОДЕСІ - ШТУЧНЕ Й НАВ'ЯЗАНЕ": ВОЛОДИМИР В'ЯТРОВИЧ

Таємний законопроект, що повертає російську мову, справа Міндіча - як суспільству триматися згуртованим за таких умов? Про це поговорили з істориком, політичним і громадським діячем Володимиром В'ятровичем. Дивіться повну версію на Youtube-каналі та читайте скорочену версію інтерв'ю про рейтинги, єдиний марафон, одеську мультикультурність та генерала Кука на Інтені.

НЕПРАВИЛЬНО ГОВОРИТИ ПРО РОСІЙСЬКУ ОДЕСУ

ВОЛОДИМИР В'ЯТРОВИЧ

Розкажіть про таємний законопроект, в чому його суть і яким чином він чомусь має повернути російську мову в простір?

Насправді ми зараз є свідками кількох дивних, щонайменше, законодавчих ініціатив, які стосуються української мови, і всі, на жаль, так чи інакше загрожують скороченням української мови. Я маю на увазі те, що ми дізналися з новин від заяви віцепрем'єр-міністра з питань Європейської інтеграції пана **Тараса Качки**. Дізналися, що він погоджує якийсь текст законопроекту з угорським урядом, який стосується освіти. Дуже дивно було це почути, тому що ніхто з українських експертів, депутатів не чув і не знає про цей проєкт. Я скористався можливістю, коли пан Качка виступав у Верховній Раді, підійшов до нього, сказав, що трохи дивно про це чути. Нагадую, що український парламент знаходиться не в Будапешті, а в Києві. Він досить агресивно зреагував, що він не зобов'язаний нічого говорити, що коли буде законопроект, в потрібний час він з'явиться в парламенті. Я думаю, що якщо там знову-таки буде йти про якесь скорочення функціонування української мови, очевидно, що це викличе обурення. Думаю, що він не пройде. І мені здається, що пан Качка просто недооцінює чутливості цієї теми для українського суспільства, ну і

важливості принаймні для кількох десятків депутатів, які будуть готові ці питання відстоювати.

Інший законопроект. Йдеться про те, що вже давно було підготовлено і Україна мала ухвалити зміни до закону щодо ратифікації хартії про міноритарні мови. Нагадаю, така хартія була в Україні ратифікована на початку 2000-х років з некоректним перекладом, який організував **Дмитро Табачник** - людина, яка, відомо, що працювала і продовжує працювати на росії. Міноритарні мови, тобто мови, які під загрозою, перетворилися завдяки некоректному перекладу на мови національних меншин. І, очевидно, що таким чином ця хартія почала поширюватися на російську мову. Хоча російська мова - точно не та мова, що під загрозою в Україні, а навпаки мова, яка становить загрозу для багатьох мов, в тому числі української і мов національних меншин. Так от, багато років вже йшлося про те, що треба ухвалити інший закон, який впровадить в українське законодавче поле коректний переклад цієї хартії. Про це навіть говорилось в рішенні Конституційного суду 2021 року. Врешті це зроблено, уряд зробив, наш комітет це питання розглянув. Законопроекти було включено в порядок денний і раптом, за ініціативи віцепрем'єр-міністра з європейської інтеграції,

нібито за наполяганням якихось експертів з Ради Європи, цей законопроект знімається з порядку денного.

Третя ініціатива стала відома зовсім нещодавно. Це Державна служба з етнополітики "Свободи совісті" подала свій законопроект на погодження іншим міністерствам в Кабінеті міністрів, який знову-таки під таким соусом євроінтеграції суттєво скорочує використання української мови. Йдеться про те, щоб використовувати мови національних меншин, в тому числі в якихось наукових заходах, наукових публікаціях, спортив-

них заходах, частково у сфері обслуговування. Депутати місцевих рад чи чиновники цих рад мали б володіти цими мовами в адміністративно-територіальних одиницях, де є більшість представників національних меншин. Річ у тому, що дотепер в українському законодавстві передбачено таке поняття як населені пункти, де є більшість представників національних меншин і, очевидно, там особливі умови використання мови національної меншини. Натомість запроваджується термін адміністративно-територіальних одиниць, які передбачають можливість, що вже буде не в конкретних населених пунктах, а, до прикладу, в цілих районах, де зовсім не обов'язково, що цілий район населений більшістю представників.

Що важливо, дотепер ми працювали таким чином із законодавством пов'язаним з національними меншинами, згоджуючися з нашими європейськими колегами, щоб не порушувати, з одного боку, права національних меншин на їхні культурні та мовні права, а з другого боку, - щоб це не перетворювалося у віконечко для якоїсь повторної русифі-

кації України. Тому використовували власне формулювання про те, що суть має йти про мови, які використовуються в ЄС, таким чином виключаючи російську мову.

Зараз з ініціативи державної служби з етнополітики та свободи совісті це формулювання про мову ЄС зникає і, відповідно, йдеться просто про мови національних меншин, в тому числі - російську. Тому всі ці положення, про які я сказав, використання в науковій діяльності, в публікаціях, в спортивних речах, у виступах навіть на рівні організації самоврядування - все це буде поширюватися на російську мову. І знову ж таки, жодної експертної дискусії з цього дуже чутливого для українського суспільства питання не було. Знову спроба якось тишком-нишком це зробити, щоб поставити перед фактом: "Ну ми мусимо, бо Європа вимагає цього". Це вже неодноразово було, при чому, що кожного разу відбувається така дискусія, врешті докопуюмося до того, що насправді жодних якихось таких вимог з боку Європи немає.

продовження на стор. 7 >>



<< початок
на стор. 6

Це просто речі, бажання якоїсь частини української влади чи чиновників скинути це питання мови як неважливе, як щось, що можна поміняти на щось насправді важливіше.

Сама, на жаль, українська влада перетворює питання мови в розмінну монету в якихось своїх торгах. І вже, слава Богу, завдяки чуйності українського суспільства, є неприйняття будь-яких умов з боку росії щодо російської мови. Натомість ми нібито під тиском уже угорського уряду готові були на якісь такі поступки, які безперечно задовольняються, в тому числі росією, яка безперечно цим скористається. Тому ми б'ємо на сполох, бо прекрасно розуміємо, що тільки увага суспільства до таких питань гарантує, що законопроект не пройде. Всі попередні рази, всі спроби скористатися євроінтеграцією та "повернути Україну в русифікацію", нам вдалося зупинити. Тому я думаю і цього разу зупинимо, але це не означає, що це стається автоматично, це завжди коштує зусиль, якоїсь уваги медіа, громадськості, тиску на українську владу, щоб дати їй зрозуміти, що це питання важливе для українців.

Картонкові мітинги були не так давно, і українська влада постійно на цих вилах скаче, недооцінюючи українське суспільство, вагу його тиску.



Особливість теперішньої влади полягає в тому, що її більшою мірою представляють ті люди, які не мали попереднього якогось громадсько-політичного досвіду. Тому для них ці теми протестів та вміння українського суспільства організуватися досить далекі. Тому для них це в новинку.

Я дуже добре пам'ятаю ситуацію, коли йшлося про ймовірність ухвалення цього закону про скасування незалежності НАБУ і САП. Були дуже чіткі сигнали, з одного боку, європейських партнерів: не робіть цього, це дурня, за яку доведеться потім каятися. З другого боку, був так само сигнал з боку українського суспільства, як тільки почалася дискусія: не робіть цього. Але була така самовпевненість, яка базувалася на нерозумін-

ні того, чим є Україна, чим є українське суспільство. І з одного боку, це дає надію, якщо ми будемо готові далі боротися. З другого боку - це трохи лякає, тому що ми живемо в ситуації війни, коли неймовірно важливо, щоб влада розуміла потребу захисту України ззовні і була чутлива до тих питань, які є важливими для українців зсередини.

Я прекрасно розумію, що будь-які протести в Україні може використувати росія. Навіть коли був цей Картонковий Майдан, я ходив туди, з одного боку, дуже тишився тим, що є потенціал українського суспільства, яке себе гарно проявило. З другого боку - було страшно, тому що якби, не дай Боже, божевільний крок української влади -

спроба розігнати, повторити якесь 30 листопада - це б стало джерелом колосальної дестабілізації. І, на жаль, ця загроза, що влада через своє невідчуття, нерозуміння українського суспільства може наробити якихось помилок, сприятимуть дестабілізації України зсередини, в мене не зникає. Зараз, коли ми з вами говоримо, коли наростає цей скандал довкола неймовірно корупційних якихось речей, пов'язаних з Енергоатомом, мені здається, ми є свідками продовження цієї тенденції, нерозуміння того, як може реагувати на це українське суспільство. Тобто цілий день керівництво держави думало, що промовчить, на другий день нарешті сказало, що напевно треба говорити про відставку двох міністрів. Тобто знову немає якихось сенсорів відчуття того, як насправді реагує українське суспільство. Мені здається, що обурення українців цією темою набагато глибше, ніж уявляють собі на Банковій.

Як триматися суспільству згуртованим і бути націленими на боротьбу, коли виникають такі корупційні скандали як справа Міндіча?

Насправді ситуація дуже непроста. Ми повинні розуміти, що для нас є найвища цінність - держава. Треба розуміти, що будь-яка влада не є повністю тождна до держави. Важливо, впливаючи на владу, змушуючи владу дотримуватися закону, притягати до відповідальності тих людей, які ослаблюють країну, які роблять якісь

корупційні кроки, які межують, а може, навіть, заходять за межі державної зради. Нам важливо, щоб держава встояла. І тут ми знаходимося в дуже паскудній насправді ситуації, коли українська корупція є подвійно вигравною для росії. З одного боку, якщо корупція працює, то ресурс витікає з країни, хтось збагачується і, очевидно, що Україна здається слабшою. З другого боку, коли корупцію викривають, це делегітимізує українську владу. Тобто це дає можливість росії запускати меседж, а кого ж ви захищаєте? Дивіться, які це негідники. Так от, ми маємо розуміти, що навіть негідники у владі - не підстава для того, щоб говорити, що ми не будемо захищати цієї країни. Це небезпечні наративи. Є певне обурення, втома українського суспільства і дехто з людей просто не думає, чи просто на емоціях готові підтримувати такого роду речі. Я бачив абсолютно шкідливі дописи реальних людей, що вони припиняють збирати якісь донати, тому що задовбало: людина по копійці збирає, а тут мільярди виводяться з країни, викрадаються. Очевидно, що треба бити по тих руках, які крадуть з України, треба замінити тих людей, але в жодному випадку не казати: хай тепер займаються самі. Якщо впаде держава, то, очевидно, під загрозою опинимось ми самі, тому що нас будуть знищувати. Не ототожнюючи будь-яку владу - хорошу чи погану - з державою. Ми маємо свої зусилля спрямовувати на захист держави. І тиснути на владу, щоб вона не порушувала закону, притягала до відповідальності людей, які чинять державну зраду чи корупцію - це теж спрямовано на захист держави.

ПЕРЕГЛЯНУТИ ПОВНЕ ІНТЕРВ'Ю З ПАНОМ ВОЛОДИМИРОМ, А ТАКОЖ ІНШИМИ УКРАЇНЦЯМИ ТА УКРАЇНКАМИ, ЯКІ ЗМІНЮЮТЬ КРАЇНУ НА КРАЩЕ, МОЖНА НА КАНАЛІ:



ЩО ПОВИННА МІСТИТИ СУЧАСНА ДОМАШНЯ АПТЕЧКА

Сьогоднішні реалії в Україні змушують кожного з нас бути готовими до надзвичайних ситуацій. Щоденні обстріли, уламки дронів і ракет, що потрапляють у житлові будинки, на жаль, стали частиною нашого життя. У таких умовах надзвичайно важливо мати під рукою базові засоби для надання першої допомоги. Домашня аптечка - це не просто набір ліків, а необхідний мінімум, який може врятувати здоров'я, а іноді й життя, до прибуття медиків.

ЩО МАЄ МІСТИТИ БАЗОВА АПТЕЧКА?

МІНІСТЕРСТВО
ОХОРОНИ
ЗДОРОВ'Я
УКРАЇНИ



- **пластирі** (в тому числі для очей)
- **стерильні бинти**
- **трикутні (косинкові) пов'язки**
- **антисептичний засіб** (хлоргексидин, 70% спирт тощо)
- **знеболювальні та жарознижувальні** (парацетамол, ібупрофен)
- **розчин для відновлення водно-сольового балансу при отруєнні та сорбенти** (на основі діоксиду кремнію – НЕ чорне активоване вугілля)
- **крем від алергії** (активна речовина: дифенгідрамін) або **таблетки** (активні речовини: лоратадин, цетиризин тощо)
- **стерильний фізрозчин для промивання ран**
- **краплі для промивання очей**
- **еластичні бинти**
- **безпечні шпильки**
- **стерильні рукавички**
- **пінцет**
- **ножиці**
- **неспиртові серветки**
- **термометр**

Правильно укомплектована аптечка - це питання особистої безпеки та безпеки близьких. Під час відкритої збройної агресії рф проти України вона має бути компактною, але, перш за все, містити такі засоби, які допоможуть спинити кров та обробити рану:

- гемостатичний бинт;
- бандаж;
- ножиці;
- кілька пар рукавичок;
- антисептик;
- маркер;
- турнікети.

Крім наданого списку аптечці повинні бути:

- знеболювальні засоби чи спазмолітики;
- заспокійливі засоби;
- жарознижувальні засоби;
- антигістамінні препарати, якщо хтось із родини страждає на алергію;
- набір засобів для застосування у випадку незначних порізів, подряпин, опіків тощо;
- сорбенти, засоби проти діареї та блювоти, а також препарати для регідратації на випадок отруєнь.

Перегляньте терміни придатності ваших ліків!

У людей з хронічними захворюваннями також в аптечці мають бути ліки, які вони приймають регулярно. Наприклад, для зниження тиску. В аптечку краще покласти двотижневий, а краще місячний запас таких ліків. Якщо у вашій аптечці є рецептурні ліки, подбайте, щоб у вас був рецепт.

Фахівці рекомендують пройти курси домедичної допомоги, щоб проводити серцево-легеневу реанімацію, уміти зупинити кровотечі, надавати першу допомогу у випадках інсульту, опіків, травмувань чи переохолодження. Ці знання просто необхідні для повсякденного життя.

ГРОМАДСЬКЕ ПАРТНЕРСТВО "ЗА ПРОЗОРИ МІСЦЕВІ БЮДЖЕТИ!"

Експертна команда Громадського Партнерства "За прозорі місцеві бюджети!" випустила серію відеороликів про те, як жителям громад долучатися до бюджетних процесів, як впливати на формування та витрати та як місцева влада і громадськість можуть підвищити рівень залученості громадян.

До вашої уваги - відео, доступні до перегляду за наступними кодами:

Як запровадити інструменти бюджетної прозорості



Як зробити Бюджет для громадян



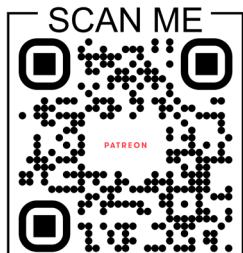
Як забезпечити прозорість і залучати громадян під час тимчасової окупації



НАС ВЖЕ ПОНАД 100 ТИСЯЧ - ПРИЄДНУЙСЯ ДО НАШОЇ СПІЛЬНОТИ

ПІДТРИМАЙТЕ НА ПАТРЕОНІ

Дякуємо, що обираєте Інтент і допомагаєте розвивати незалежне медіа Півдня.



ДОЛУЧИТЬСЯ ДО СОЦМЕРЕЖ

Підпишіться та розкажіть друзям, поділіться дописом про те, як підтримати незалежну журналістику.



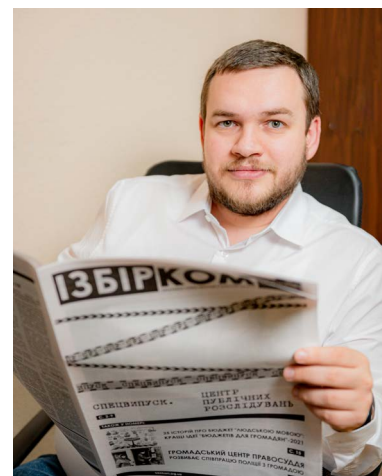
Facebook:
facebook.com/intentUA

Telegram:
t.me/intentpress

Instagram:
instagram.com/intent.press

X:
x.com/intent_press

YouTube:
youtube.com/@intentpress



Газета Інтент
Засновник - Одеська обласна організація
Всеукраїнської громадської організації
"Комітет виборців України"
Ідентифікатор медіа R30-05833
Головний редактор: Болган В.С.

Адреса редакції:
65091, м. Одеса, вул. Садиківська, 25
Телефон: (048) 737-38-98
Електронна пошта: odesakvu@cvu.od.ua
cvu.od.ua, intent.press, cpi.org.ua,
attestation.in.ua, museum.izbirkom.org.ua

Надруковано в СПД Майстер О.А. Наклад - 8 000 прим.